

nu er Bybefolkningen eller Arbejderne eller Ejerne af ikke tiendepligtige Jorder. Alle disse Individuer ville jo ubetinget komme til — indirekte i alt Fald — at betale en Del af de Byrder, som tidligere laa andet Sted; og der vil derfor i Øjeblikket; saa vidt jeg skønner, nærmest ske Uret imod dem.

Jeg kan ikke se rettere, end at der kun bliver et Synspunkt tilbage, hvorfra man skal kunne forsvare Loven, og det er da ogsaa fra det Synspunkt, at det ærede Medlem for Stubbekøbing (N. J. Larsen) endte med at forsvare den — det ærede Medlem, som glædede mig ved at betro os, at han selv tidligere havde været af den Betragtning, at Tienden i og for sig i Øjeblikket var en retfærdig Byrde — nemlig det Synspunkt, at vi ved denne Lov skulle støtte det betrængte Landbrug — og det maa jo anerkendes, at Landbruget for Øjeblikket er i saadan Stilling, at det fortjener Støtte — og saa vil altsaa dette Lovforslag komme ind under den ret lange Række af Foranstaltninger, som enten allerede ere trufne eller ere blevne foreslaaede; sigtende til at hjælpe paa Landbruget, jeg skal eksempelvis nævne den store Skatteomlægningsreform; jeg skal nævne Subventionsystemet, Subventionerne til Eksportlinierne fra Esbjerg; jeg skal nævne de meget stærkt nedsatte Takster for Godsforsendelsen paa Jærnbaneln, Takster, som jo i Virkeligheden betyde en ligefrem Transportpræmie, idet man transporterer Varerne billigere, end det betaler sig at lade dem transportere. Vore Takster her i Landet ere jo billigere end i noget andet Land i Verden, uagtet det vistnok er ganske utvivlsomt — det er ogsaa gentagende i sin Tid fremhævet af Minister Ingerslev — at vi netop her i Landet have særlig kostbare Transportforhold, fordi Landet er gennemskaaet af Sunde og Bælter, som kræve Dampfærgforbindelser. Ud fra dette Synspunkt maa vi altsaa se Afløsningen af Tienden med Statsunderstøttelse som en Støtte til det betrængte Landbrug. Men hvis saa er, vil jeg finde det naturligt, at Forslaget ogsaa bliver behandlet i Forbindelse med disse Foranstaltninger og da særlig i Forbindelse med de Skatteforslag, der ere forelagte af den høje Regering oppe i Landstinget. Det var jo dog rimeligt, at man saa, hvorledes man skulde hjælpe Landbruget gennem den ene og den anden Foranstaltning nogenledes under et og ikke lod disse Love gaa hver for sig, eftersom de tilsigte det samme Formaal. Det forekommer mig nu unæg-

telig, at set fra dette Synspunkt, at Forslaget skal være en Foranstaltning til at støtte det betrængte Landbrug, saa bliver denne Foranstaltning ogsaa for Landbruget ret uretfærdig. Der er jo nemlig mange betrængte Landbrugere, som slet ikke yde Tiende. Jeg skal ikke tale om Hovedgaardene, thi det kan jo være, at man mener, at deres Ejere eller Besiddere ere saa rige, at de ikke kunne gøre Krav paa nogen Understøttelse, men jeg skal kun henlede Opmærksomheden paa, at der er store opdyrkede Hedearealer, inddæmmede Arealer, opdyrkede Moser og sligt, som ere tiendefri, og det kunde dog være, at netop disse Arealers Ejere havde et ganske særligt Krav paa Understøttelse; de sidde tit og kæmpe under meget alvorlige Forhold, og de ville blive ganske berøvede denne Støtte til det betrængte Landbrug, som Tiendeyderne faa. Det er et Moment, som det forekommer mig ikke er ganske uden Betydning, og som jeg derfor har tilladt mig at fremhæve, et Moment, som naturligvis kun har Betydning, naar man ser denne Afløsning med Statsunderstøttelse som en Foranstaltning til Støtte af Landbruget, ikke, naar man ser den som en Retfærdighedshandling, det erkender jeg.

Jeg skal derfor i Modsætning til, jeg tror, de fleste Talere, der have haft Ordet i denne Sag, udtale det Haab, at Forslaget ikke maa nyde Fremme i Landstinget, og jeg tænker mig ogsaa Muligheden af, at dette Haab gaar i Opfyldelse. Ganske vist ligger der — selvfølgelig mod de Herrer Forslagsstilleres Ønske, men det ligger der dog alligevel faktisk — en ikke saa ganske lille Madding i Forslaget. Man lader, som det tidligere er blevet bemærket fra Ministerbordet, dette Arrangement mellem Parterne betales af Staten. Saavel Tiendeydere som Tiendenydere kunne være overmaade vel tjente med at modtage Forslaget i den foreslaaede Form. Begge Parter ville faa, hvad de skulle have; det er kun Statskassen, det gaar ud over. Der er altsaa en Løkkemad i Forslaget, selv om det ikke er Forslagsstillerne bevidst. Det er jo kun det ærede Medlem for Ribe (Busk), der ikke er Forslagsstiller, som fremsatte sin Opfattelse i den klare og forstaaelige Form, at vi her ved denne Lejlighed ville smøre Godsejerne oppe i Landstinget. Jeg tænker mig imidlertid, at det nok skal vise sig, at Landstinget har en saa levende Opfattelse af sine Forpligtelser over for Statskassen, at det ikke vil lade sig friste ved en Præmie, der vil komme til at gaa i en Del Medlemmers